

har derimod to Indvendinger at gjøre mod Lovforslaget. Den ene vil jeg kalde den lille, den angaar det Punkt, at det skal tillades at tage mere end 4 pCt. Det tror jeg nemlig ikke er rigtigt. Naar vi paaregne 4 pCt. Rente, $\frac{1}{2}$ pCt. Amortisation og Noget til Reservecfond og Administrationsomkostninger, kunne vi vel omtrent antage, at Renten for Laantageren bliver 5 pCt., og naar det skal hedde og virkelig være et billigt Laan, da tror jeg ikke, at man bør gaa ud over 5 pCt. Vi maa her ikke glemme, at Laantageren ikke modtager kontante Penge, han vil have at modtage Obligationer, og trods Statens Garanti af 4 pCt. er der al Sandsynlighed for, at de ikke ville komme til at faa høiere end 92—93, det er altsaa et Tab af mellem 7 og 8 pCt. Det blev rigtignok sagt iforgaars, at disse Folk kunde faae Laanene billigere ved Sparekasserne, men det tror jeg ikke. Saavidt mig bekendt, have vore Sparekasser og Banker visse Mænd, der arrangerer saadanne smaa Laan for Smaaafolk paa Landet. Det er temmelig afgjort, at, naar en lille Mand paa Landet ikke gaar til en bestemt Person, vil han finde det meget vanskeligt at faae det Laan, han søger. Hvad han betaler denne Person, veed jeg ikke, men jeg tror dog, at man ganske volig kan antage, at det bliver omtrent det Samme som disse 7—8 pCt. Den anden Indvending, jeg har mod Loven, og som jeg vil kalde den store, angaar det Punkt, at jordløse Huse ere medtagne. Seg indser virkelig ikke, hvorledes man, naar man vil tage jordløse Huse med, vil kunne undgaa at tage Husene i Kjøbstæderne med. Det vil være en Sanksevents, som vilde avle megen Bitterhed, som det forekommer mig, at der ikke vilde være megen Raison i. Man maa her gaa en af to Veie; vil man blive paa Landet, maa man holde sig til Huse med Jord; tager man derimod jordløse Huse med, maa man, som sagt, ogsaa tage Kjøbstadhuuse med. Hvad Garantien angaar, da tror jeg, at den er ligesaa stor og maaftke større ved de smaa Huse i Kjøbstæderne end ved lignende paa Landet, og at medtage Kjøbstadhuuse kunde maaftke ogsaa have sine Fordele med Hensyn til Bestyrelsen for disse Foreninger, som rimeligvis vil komme til at bo i Kjøbstæderne.

Det er, om jeg maa sige, den realistiske Side af denne Sag; men mig forekommer det, at Sagen ogsaa har en anden Side, som jeg vil kalde den moralske. Det kan jo dog ikke negtes, at den Mand, som maa arbejde haardt Dag ud og Dag ind for det daglige Livs første Fornødenheder, vil og maa fløves, og Følgen af denne Sløvhed bliver en Bitterhed, en Mistænksomhed mod Medmennesker, han har ikke Interesse for nogen som helst Ting. Hører han tale om Friheden, da forekommer det ham som Noget, der ikke kommer ham ved, han kommer jo dog ikke i Betragtning. Er det en Balgdag, da stemmer han enten ikke, eller han vil med samme Ligegyldighed stemme paa Per

eller Poul, fordi han siger til sig selv: Ingen af dem gjør Noget for mig. Ikke engang for Skolevæsenet, som dog er det, der ligger ham nærmest, har han nogen virkelig Interesse. Han ser sine Børn gaa til Skole og tænker maaftke: Du har ogsaa lært at læse og skrive, men hvad Nytte har du af det, og hvad Nytte ville disse Børn faae deraf, var det ikke bedre, at de bleve hjemme og hjalp mig med Arbeidet? Saadanne Tanker komme tilorde om Aftenen, naar Manden sidder med sin Kone og sine Børn, Børnene høre paa denne Konversation, og hvad Interesse skulde de da faae for Skolen? Ja, de faae den Interesse, at de hellere ville gaa i Skole end blive hjemme, fordi de hjemme maa hjælpe Faderen med det strenge Arbeide. Giv nu denne Mand Noget, om det er nok saa lidt, som han kan kalde sit Eget, og man vil se hans hele Karakter forandre sig. Han bliver et helt andet Menneske, faar Lyft til at arbejde, faar Lyft til at leve, fordi denne Tanke: Det er mit Eget, jeg pleier, det er paa mit Eget, jeg lever, sporer ham til at gjøre Noget, som han ikke tidligere har gjort, han faar Interesse for mange Ting, som han tidligere slet ikke har tænkt paa. Saaledes tror jeg, at man gjerne kan sige, at, naar man bringer det derhen, at en Mand, som ikke har Noget, kan faae Noget, han kan kalde sit Eget, da er denne Mand gaaet over fra at være en Proletar til at være, hvad jeg vilde kalde en god Borger i Samsundet, og jeg tror, at den Regjering, som gaar ud paa at skabe saadanne gode Borgere, vil ikke alene gjøre noget Godt, men den vil ogsaa handle viselig. Det er ikke de høiere Lag i Samsundet, der saa meget trænge til at hjælpes, og heller ikke Mellemklassene; men det er Underlaget, der trænger til, at det fra Regjeringens Side bliver støttet, for at det ikke skal falde. Det er Underlaget, der trænger til at blive veiledet, for at det ikke skal blive vildledet. — Med disse faa Ord skal jeg anbefale Lovforslaget; jeg vil haabe, at det eventuelle Udvalg vil komme til Enighed med Hensyn til jordløse Huse; men selv om det ikke skulde blive Tilfældet, anser jeg Lovforslaget for i og for sig saa godt, at jeg dog vil tiltræde det.

Sviid: Der er fremhævet og det ganske vist med Rette, at en væsentlig Betingelse for at gaa ind paa dette Lovforslag, navnlig naar der er Tale om Statsunderstøttelse, er den, at der virkelig er Træng tilstede. Netop derfor vil jeg tillade mig at hævde som min Overbevisning, støttet paa faktiskke Oplysninger, at der er en meget stor Træng tilstede. Jeg vil sige, at der er Ingen, der er saa ugunstig stillet ligeoverfor Prioritetslaan som netop disse Smaaahusmænd, her er Tale om; man kan sige, at alle Døre egentlig ere lukkede for disse Smaaahusmænd. De kunne ikke gaa til de bestaaende Kreditforeninger; thi ganske vist hedder det f. Ex. i vest-sjænderbybste